

УДК 398.8 001.32(477)

I. В. МАЗУР

**ДІЯЛЬНІСТЬ ЕТНОГРАФІЧНОЇ КОМІСІЇ ВУАН У КОНТЕКСТІ
ДОСЛІДЖЕННЯ НАРОДНОПІСЕННОЇ СПАДЩИНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ
У 20-Х РОКАХ ХХ СТОЛІТТЯ**

У статті досліджено діяльність Етнографічної комісії ВУАН у процесі наукового вивчення народнопісенної творчості українського народу в 20-і роки ХХ століття. Розглянуто та проаналізовано форми та методи дослідницької діяльності інституції. Визначено роль та значення комісії для процесу розгортання науково-дослідницької діяльності розвиненої кореспондентської мережі, що стало вагомим чинником на шляху до процесу відродження та збереження національної духовної спадщини українського народу.

Ключові слова: Етнографічна комісія, народнопісенна творчість, місцеві збирачі, кореспондентська мережа, програми дослідження народної творчості.

И. В. МАЗУР

**ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ЭТНОГРАФИЧЕСКОЙ КОМИССИИ ВУАН В КОНТЕКСТЕ
ИССЛЕДОВАНИЯ НАРОДНОПЕСЕННОГО НАСЛЕДИЯ УКРАИНСКОГО НАРОДА
В 20-Х ГОДАХ ХХ ВЕКА**

В статье исследована деятельность Этнографической комиссии ВУАН в процессе научного изучения народнопесенного творчества украинского народа в 20-х годах ХХ века. Рассмотрены и проанализированы формы и методы исследовательской деятельности институции. Определены роль и значение комиссии в процессе разворачивания научно-исследовательской деятельности расширенной корреспондентской сети, что стало весомым критерием на пути к процессу возрождения и сохранения национального духовного наследия украинского народа.

Ключевые слова: Этнографическая комиссия, народнопесенное творчество, местные собиратели, корреспондентская сеть, программы исследования народного творчества.

I. V. MAZUR

**THE ACTIVITY OF THE ETHNOGRAPHY COMMISSION
OF ALL-UKRAINIAN ACADEMY OF SCIENCES IN THE RESEARCH CONTEXT
OF THE UKRAINIAN FOLKLORE SONG HERITAGE IN THE PERIOD
OF THE TWENTIES OF THE XX CENTURY**

The period of the twenties of the XX century played an exceptional role in the history of Ukraine. The processes, taking place in this historic period, were characterized by the rebirth of the national dignity and realization of ethnic individuality, the increasing interest in own culture and its values, spreading of ethnographic movement, the activity of outstanding scientists in the process of raising the scientific thought up to the global level. The regulations of All-Ukrainian Academy of Sciences fulfilled the main scientific-organizational and coordinational function in this process. The implementation of them was exactly aimed at the process of development and raising of the scientific thought on the Ukrainian territory.

The article touches upon the activity and importance of the Ethnographic Commission of All-Ukrainian Academy of Sciences in the process of learning and research of the folk song creation of the Ukrainian people during the twenties of the XX century. The article analyses the forms and methods of the institution's research work. Special attention is paid to the role and importance of the development of the correspondence network, which enhances the process of the scientific – research

activity of the Commission. This has become an important factor of the rebirth and preservation of the Ukrainian spiritual heritage.

The article underlines the necessity of a complex approach to study the Ethnographic Commission activity, which will enable to highlight all research forms and methods of the institution. The chronography-historical method of research of the folk song creation during the above periods has enabled to study the main period of foundation and further development of the institution's research work. Special priority is given to the necessity of applying programmers and instructions in the collection process, which helped to research the folksong development process, and to find out peculiarities of folk song material transformations.

The need and importance of collection and research of both old examples of folk song material and the modern folklore is of great importance, which will give chance to revive all the process of folk-song creation ever since the past till the present time.

The Ethnographic Commission's work is the illustration of these events. A number of the outstanding Ukrainian scientists took part in the creation of the Ethnographic Commission. The research, conducted by them, was of inter-subject character and pertained to not only, the Ukrainian ethnography but to its ties with folklore of other peoples inhabiting the Ukrainian territory at the time. Having analyzed different aspects of the Ethnographic Commission's work during the period of its existence, we come to the conclusion that the establishment of correspondence network, covering almost all regions of the country close ties of the Commission with periphery, local folklore collectors, promoted both the collective and scientific-research work. Obtaining a lot of folk-ethnographic material from different regions, the Commission could study the process of Ukrainian folklore development both in general and local dimensions, discover peculiarities of changes, connected to the existing genre models in certain regions, learn the process of interconnections and inter in fluency, which took place as a result of the interaction of the Ukrainian people's folklore creation with the cultural heritage of other ethnic groups living on Ukrainian territory.

Having existed over ten years the Ethnographic Commission played an important role in collection, studying, preservation process, as well as the popularization, in particular, of folk song creation, having become an important center in the process of level raising of scientific work in the field of folklore, ethnography and regional ethnography.

Thanks to the titanic activity of the Commission's employees, the reliable foundation was made on the way to the realization of Ukrainian national dignity as well as cultural originality, unique, unrepeatable features of the nation.

Key words: *the Ethnographic commission, folk-song material popularization, correspondence network, local collectors, folk song creation research programmers, instructions, research methodology.*

Із здобуттям Україною незалежності гостро постало питання повернення із забуття духовної скарбниці нашого народу, до якої, безперечно, належить українська народнопісенна спадщина. Вивчення архівних документів, які певний час були поза увагою дослідників, знайомство з рукописами та документальними матеріалами, багато з яких й досі не опубліковані – усе це створює сприятливі умови для реконструкції та відтворення реальних подій історичного минулого, дає можливість зрозуміти логіку розвитку та специфіку розгортання явищ культурного простору українського фольклору.

Певні історичні умови, до яких, безперечно, належать значний прес ідеологічної та естетичної цензури, фальсифікація, русифікація та майже повне замовчування факту існування української народнопісенної творчості, визначили і значною мірою вплинули на подальше розгортання, характер та напрям розвитку українського мистецького простору.

В останні роки з'явилося чимало праць, присвячених розгляду етапів становлення та розвитку української культури, їх особливостей, вивченню та з'ясуванню значення діяльності наукових установ, окремих учених, які досліджували пісенну творчість нашого народу. Вивчення української народнопісенної спадщини, дослідження процесів збирання, збереження та популяризації кращих зразків пісенної творчості знайшло висвітлення в багатьох працях вчених як минулих століть (М. Сумцова, Б. Грінченка, О. Пипіна, М. Грушевського,

О. Огоновського, В. Кравченко, Ф. Колесси, Ф. Савченко, К. Квітки та ін.), так і сучасних українських дослідників (О. Дея, Р. Кирчіва, С. Грици, А. Іваницького, М. Нечиталока, П. Попова, І. Березовського, М. Пазяка, Б. Кирдана, О. Правдюка, Н. Шумади, М. Дмитренко, М. Парахіної, О. Боряк та ін.). Цінний внесок у розробку окресленої проблематики зробила О. Апанович. На основі маловідомих джерел, архівних документів дослідниця проаналізувала діяльність Комісії Правобережної України, висвітлила значення та роль провідних учених та співробітників ВУАН у процесі наукового дослідження духовної спадщини українського народу. В монографії Г. Скрипник висвітлюється роль наукової інтелігенції в процесі збереження самобутності та оригінальності зразків національної культури [10]. Особливе місце відведено висвітленню ролі Етнографічної комісії та Кабінету антропології та етнології ім. Ф. Вовка в процесі збирання та дослідження народної спадщини українського народу.

У 90-х роках ХХ століття з'явилось чимало праць та досліджень, у яких висвітлюються окремі форми та напрями діяльності установ ВУАН, розглядається діяльність видатних учених-дослідників у цей історичний проміжок часу. В праці С. Заремби аналізуються основні проблеми збереження в Україні історико-культурної спадщини, висвітлюється роль ВУАН та її установ у процесі збереження та популяризації духовної спадщини українського народу [4]. Висвітленню діяльності етнологічних наукових центрів ВУАН, окремих наукових колективів, учених, які працювали над розробкою проблем етнологічного напрямку, збереженням історико-культурних традицій українського народу, присвячені науково-дослідницькі праці М.Парахіної [8]. Вивченню діяльності Кабінету музичної етнографії при ВУАН присвячено дисертаційне дослідження О. Юзефчик, в якому поряд із висвітленням основних напрямів роботи установи особлива увага приділяється аналізу факторів, які сприяли активізації процесу збирацької та дослідницької діяльності народної творчості українського народу в першій половині ХХ століття [12].

Кожне нове звернення до народної спадщини українського народу не тільки заповнює так звані «білі плями», але й надає можливість усвідомити значення та місце окремого мистецького явища в загальній еволюції української культури, розглянути та з'ясувати моменти взаємовпливу та взаємозв'язку з іншими складовими мистецького простору. Проте й досі не існує систематичної узагальнюючої праці з історії українського музичного мистецтва, в якій було б представлено процес формування, становлення та подальшого розвитку цієї важливої складової культурного простору нашого суспільства. Праці радянських українських вчених, в яких розглядаються мистецькі явища минулих століть, досить часто містять ідеологічні та методологічні догми, що не дають можливості об'єктивно представити та документально достовірно висвітлити усі події в їх процесуальному розгортанні. В умовах ідеологічного тиску та жорстокої цензури, в яких опинилося чимало вчених та дослідників ХХ століття, вирішення проблеми збирання, дослідження та збереження народнопісенної спадщини українського народу часто зводилося до запису, вивчення та популяризації пролетарських, революційних, соціалістичних пісень, вважаючи саме ці зразки пісенного мистецтва одним з визначальних явищ розвитку культури українського народу. Спостерігається спотворене, викривлене висвітлення діяльності багатьох українських наукових шкіл, інституцій минулого, однобоке та обмежене коло аналізованих та згадуваних проблем наукового простору, замовчування та ігнорування не тільки імен видатних науковців, але й спроба назавжди знищити усі архівні матеріали та документи, які не вкладалися в певні стереотипи та чіткі визначення соціалістичних догматів. Таким чином, більшість праць радянського періоду з історії українського музичного мистецтва характеризуються ідеологічною зашореністю, упередженими підходами та оцінками, досить обмеженим і чітко визначеним колом дослідницьких проблем, стереотипністю та однобокістю у висвітленні багатьох явищ та подій культурного минулого нашого суспільства. Однак жодна з існуючих сьогодні наукових праць не ставила собі за мету дослідити та висвітлити процес збирання, запису, вивчення та популяризації української народнопісенної спадщини комплексно, використовуючи розробки та певні досягнення у вивченні цієї проблематики таких галузей науки, як фольклористика, етнографія, краєзнавство, зафіксувати і означити характер суттєвих змін, які відбувалися у дослідницькому просторі на Україні у 20-х роках ХХ століття.

Мета статті – висвітлити значення, розкрити сутність та обґрунтувати вагомість діяльності Етнографічної комісії при ВУАН у процесі збирання, вивчення, збереження та популяризації української народнопісенної творчості в Україні у 20-х роках ХХ століття.

В історії України 20-ті роки ХХ століття відіграли виняткову та визначальну роль: процеси, що відбувалися в цей історичний проміжок часу, характеризувалися відродженням національної гідності та усвідомлення етнічної індивідуальності, зростанням інтересу до власної культури та її цінностей, активним розгортанням краєзнавчого руху, діяльністю багатьох видатних науковців у процесі піднесення української наукової думки до світового рівня. Особливістю потужного розвитку українського народознавства в цей час стала поява численних інституцій, які ставили собі за мету збирання, дослідження, збереження та популяризацію зразків як матеріальної, так і духовної спадщини українського народу. Основну науково-організаційну та координаційну функцію в цьому процесі відіграли установи Всеукраїнської академії наук, діяльність яких була чітко спрямована на процес розгортання та піднесення наукової думки на теренах нашої держави.

Показовою в контексті цих подій стала дослідницька робота Етнографічної комісії, яка була організована 20 квітня 1921 року в Києві як відповідна секція Українського наукового товариства. Головуючим було обрано В. Клінгера, секретарем – А. Онищука. Остаточню Президію секції було затверджено у листопаді цього ж року у складі: голова секції – А. М. Лобода, заступник голови – К. В. Квітка, секретар – А. І. Онишук, скарбник – Д. М. Щербаківський.

Структура Етнографічної комісії складалася з чотирьох підсекцій:

- загальної етнографії (вивчала матеріальні цінності української старовинної культури);
- фольклору;
- виучування звичаєвого (народного) права;
- народної музики.

У червні 1921 року Етнографічна секція увійшла до складу Української академії наук і почала працювати як академічна установа. Очолив Етнографічну комісію Андрій Лобода, який увійшов в історію української культури як видатний фольклорист, етнограф, літературознавець, історик.

Завданнями Етнографічної комісії були:

- об'єднання зусиль наукових діячів у галузі етнографії на Україні;
- сприяння активізації процесу збирацької, дослідницької та популяризаторської діяльності в усіх регіонах:
 - проведення систематичної та планомірної науково-дослідницької діяльності як силами працівників інституції, так і дослідників на місцях;
 - допомога у розвитку функціонуючих етнографічних осередків, сприяння формуванню та появі нових гуртків з вивчення народної творчості;
 - активізація збирацької діяльності із залученням широких верств місцевого населення;
 - спрямування уваги на збирання та дослідження не тільки фольклорної творчості минулих часів, але й сучасності;
 - вивчення міського народного побуту та усної творчості [11, с. 47].

У жовтні 1922 року при Комісії на правах автономної інституції згідно з постановою історико-філологічного відділу було засновано Кабінет музичної етнографії, керівником якого було обрано К. Квітку, який довгий час залишався єдиним його штатним працівником.

Станом на початок липня 1925 року до складу Етнографічної комісії входили: головуєчий – А. Лобода (без платні), керівник Музично-етнографічного кабінету – К. Квітка, штатний співробітник, секретар Комісії – В. Петров (обоє отримували платню). За безплатних співробітників вважалися 24 особи [6, с. 90].

Відсутність або дуже мала платня, наявність невеликої кількості штатних працівників, які виконували великі обсяги дослідницької роботи, у 20-х роках ХХ століття був типовим станом речей. Незважаючи на майже повну відсутність матеріальної бази, нестачу коштів, чимало українських дослідників вивчали фольклорно-етнографічну спадщину. Численні розвідки та експедиції, які вчені здійснювали за власні кошти, сприяли активізації процесу

збирання, дослідження та популяризації самобутніх зразків української народної творчості. Біля джерел створення Етнографічної комісії стояв цілий ряд видатних учених, таких як В. Жирмундський, брати В. М. та Ю. М. Соколови, Є. Рихлік, П. Попов, М. Гайдай. Здійснені ними дослідження мали міждисциплінарний характер і стосувалися як культури українського етносу, так і її зв'язків з народною творчістю інших народів, що проживали на теренах України на той час.

З початку заснування Етнографічна комісія чітко визначила напрям своєї діяльності і окреслила коло проблемних питань, які необхідно було вирішити. Поставивши перед собою «завдання провадити планомірну й систематичну науково-дослідницьку працю, допомагати розвитку нових осередків для дослідження українського, селянського, а так само й міського побуту й усної творчості, збирати відповідний матеріал», Етнографічна комісія розгорнула активну діяльність в цих напрямках [6, с. 91].

Проведення наукових засідань, на яких відбувалися слухання доповідей, диспутів та обговорення важливих питань з історії етнографії та фольклористики, методології збирання та дослідження фольклорно-етнографічних матеріалів, розробка та складання програм, інструкцій щодо збирацької діяльності – усі ці заходи мали на меті створити необхідне теоретичне підґрунтя для вивчення як матеріальної, так і духовної спадщини українського народу. У період з 1920 по 1925 рік Етнографічною комісією було проведено 137 засідань, зачитано і обговорено 141 доповідь, що висвітлювали широке коло питань:

- з історії етнографії та відповідної бібліографії (26 доповідей);
- методології збирання й дослідження фольклорно-етнографічних матеріалів, програм та інструкцій (27 доповідей);
- загальних завдань та методології краєзнавства і місця в ньому етнографії (5 доповідей);
- збирання та дослідження окремих етнографічних явищ минулого і сучасності на Україні та за її межами (61 доповідь);
- збирання та розроблення питань з діалектології (2 доповіді).

Одночасно з активізацією науково-дослідницької діяльності значна увага приділялася збиранню фольклорно-етнографічного матеріалу. Для цього було здійснено численні спеціальні розвідки та експедиції у різні регіони нашої держави, що надало можливість зібрати унікальний матеріал зразків народної творчості. Охоплення майже усіх регіонів дозволило дослідити процес розвитку жанрів народної творчості, з'ясувати особливості змін та трансформації традиційного пісенного матеріалу у сучасних умовах побутування.

Співробітниками Етнографічної комісії особлива увага приділялася організації в містах та селах різних регіонів країни етнографічних секцій та відділів, основне завдання яких полягало у збиранні місцевого фольклорно-етнографічного матеріалу. Показовою у цьому відношенні є діяльність М. Біляшевського, який у 1921 році проводив інструктивні заходи серед музейних робітників Полтавщини і Київщини з метою улаштування етнографічних відділів. Активну роботу у цьому напрямі проводив Д. Ревуцький у Житомирі. Починаючи з 1920 року, він надає місцевим краєзнавчим осередкам інструкції, поради щодо організації збирацької, дослідницької та популяризаторської діяльності фольклорно-етнографічного матеріалу.

На початку 20-х років ХХ століття у зв'язку із загальним піднесенням національної свідомості, процесом відродження духовного надбання українського народу, активізацією науко-дослідницької діяльності з питань збирання, вивчення та популяризації матеріалів народної творчості особливого значення набуває питання систематизації та упорядкування праць, присвячених різноманітним питанням фольклорно-етнографічного напрямку. Поява такого довідника було вкрай важливою і необхідною справою, це поліпшило б значною мірою роботу як працівників Комісії, так і місцевих збирачів матеріалів народної творчості. Розуміючи актуальність цього питання, Етнографічна комісія розпочала підготовку до складання та видання нового покажчика українського фольклору, в основу якого було покладено покажчик Б. Грінченка, доведений ним тільки до 1900 року. Для перевірки відомих історичних даних та внесення певних змін, доповнень, співробітники інституції активно вивчали українські та архівні документи. У 1924 році В. Білий працював в архівних установах

Ленінграда над вивченням біографії відомого етнографа С. Д. Носа. У 1925 році Д. Ревуцький у московських та ленінградських архівах опрацьовував матеріали, що стосуються С. Гулака-Артемовського. В цьому році в ленінградських архівних установах працював В. Петров, він вивчав документи фольклорно-етнографічного напрямку, зібрані і зафіксовані російськими дослідниками на території України на початку XIX століття.

Велика увага Етнографічної комісії була спрямована на залучення до співпраці широких верств населення. Науково-дослідницькою та збирацькою діяльністю було охоплено чимало регіонів України, до співпраці залучалися кращі представники науки, культури та мистецтва, що надавало можливості зібрати багатий фольклорно-етнографічний матеріал, з'ясувати особливості регіонального побутування жанрів фольклорної творчості, виявити їх характерні ознаки, простежити та дослідити закономірності розвитку народнопісенної творчості українського народу. Серед великої кількості фольклорно-етнографічних матеріалів, зібраних в період з 1921 по 1925 роки, виділяються записи В. Камінського («Етнографічні матеріали з Волинського Полісся»), І. Щоголіва («Етнографічний матеріал, здебільша з Катеринославщини»), Д. Граділенка (записи понад 100 пісень з Шевченківської округи) тощо.

Аналізуючи архівні документи 20-х років XX століття, які містять інформацію щодо збирання зразків народної творчості, необхідно зазначити, що працівники Етнографічної комісії особливу увагу приділяли збиранню не тільки пісенного, але й етнографічного матеріалу з усіх регіонів нашої країни.

Одним з важливих завдань своєї діяльності Комісія вважала охоплення збирацькою діяльністю найширших верств населення, залучення до науково-дослідницької діяльності усіх культ працівників на місцях, надання цьому процесу колективного характеру. Для вирішення цього питання Етнографічна Комісія у 1925 році поширила понад 6000 примірників відозв, програм та інструкцій. «Крім двох загальних запрохань до етнографічної праці, Комісія видала до свого часу такі програми:

1. О. Курило: Початки мови;
2. К. Квітка: Професіональні народні співці та музиканти на Україні. Програма для досліду їх діяльності та побуту. Київ, 1921 р.;
3. Програма до збирання пісенного матеріалу, 1925 р.;
4. Програма до збирання оповідань, казок, переказів та прислів'я, Київ, 1925 р.» [6, с. 92].

Одним з важливих і необхідних заходів щодо розгортання науково-дослідницької праці у багатьох регіонах України Комісія вважала видання порадики для збирачів-красназців, в якому б знайшло висвітлення певних сторін життя народу. Комісія передбачала присвятити цей збірник економіці, соціальному життю, старому і новому побуту та народній творчості. «Потреба видати такого порадики відчувається надто гостро як по трудшколах, так і в гуртках при хатах-читальнях, сельбудах, у студентських, сількорівських та інших об'єднаннях» [6, с. 92]. Необхідно зазначити, що, на відміну від аналогічних програм з дослідження матеріальної та духовної культури українського народу інших академічних установ, які націлювали збирачів на записування лише традиційного фольклору та пережиткових явищ у побуті села, програми, розроблені Етнографічною комісією, передбачали фіксування змін у народній творчості, які відбувалися за радянських часів. Саме з цією метою у програмах та анкетах особлива увага зверталася на необхідність запису творів сучасного походження. Наприкінці 20-х років XX століття Комісія починає складати програму дослідження етнографічного вивчення робітничого класу.

У 1924 році у звіті про виконану Етнографічною комісією роботу міститься інформація про те, що збирацькою діяльністю охоплено досить широке коло населення. Серед найбільш активних збирачів фольклорно-етнографічного матеріалу виділяються наступні верстви населення: сільське учительство, селянство та учні шкіл [6, с. 92]. У 1925 році Комісія звітувала про значне розширення кореспондентської мережі на місцях, яка на початок року складалася з 146 записувачів, у кінці року кількість місцевих кореспондентів нараховувала вже понад 300 осіб. До збирацької діяльності залучалися як окремі особи (місцеві збирачі, сількори, вчителі, сільська інтелігенція, комсомольці, студенти, школярі), так і численні установи, серед яких: трудові та профшколи, робфаки, вузи, райметодкоми, райкульвідділи, сельбуди, хати-

читальні. Завдяки налагодженню постійної тісної співпраці з різними освітніми установами, Комісія збирила чимало унікальних і самобутніх зразків народнопісенного матеріалу. Великі й змістовні збірки різноманітного фольклорно-етнографічного матеріалу були надіслані з Глухівського, Красноградського, Остерського, Старобільського та Пирятинського педтехнікумів. Цікавими виявилися збірки матеріалів, які збрали і надіслали до Комісії студенти Полтавського інституту народної освіти (ІНО) та члени етнографічного гуртка при Ніжинському ІНО. Складаючи особливу подяку керівникам та студентській молоді, Етнографічна Комісія наголосила на важливості та необхідності збирання ними матеріалів народної творчості. Налагодження збирацької діяльності в педтехнікумах та Інститутах народної освіти, де готуються вчительські кадри, надавало можливості закласти надійний фундамент, створити відповідну ґрунтовну базу для подальшого розгортання процесів збирання, вивчення та популяризації зразків народної творчості рідного краю [6, с. 93].

Разом зі збиранням та вивченням старовинних фольклорних зразків особливу увагу Етнографічна комісія в 20-ті роки ХХ століття приділяла збиранню сучасного матеріалу народнопісенної творчості. У цей період було зібрано чимало зразків фольклору безпритульних. Разом з піснями записувалися біографії носіїв, складався словник типових зворотів, особливих слів, які стосувалися лише лексики безпритульних.

Велику роль у справі збирання та популяризації народної творчості відігравали музейні установи, які розгорнули у 20-х роках ХХ століття широку пошукову діяльність з метою збереження самобутніх та унікальних зразків фольклорно-етнографічної спадщини. Активізація збирацької діяльності, проведення численних виставок та тематичних експедицій на основі віднайдених і зібраних зразків народної творчості – ці заходи були спрямовані на усвідомлення необхідності збереження матеріальної та духовної скарбниці народу, важливості народної творчості в процесі піднесення національної гідності та етнічної унікальності. Етнографічна комісія підтримувала тісні зв'язки з багатьма музеями країни, приймаючи активну участь у розгортанні збирацької діяльності, сприяючи налагодженню подальшої роботи цих установ зі збереження та популяризації фольклорно-етнографічного матеріалу.

Велику увагу Етнографічна комісія надавала поповненню архівних фондів. Крім нових фольклорно-етнографічних матеріалів, які надсилали численні кореспонденти, у 1925 році архів Комісії складався з цінних збірок рукописів О. Бодяньського, П. Лукашевича, С. Носа, Б. Грінченка, Я. Новицького, М. Білозерського, а також з колекції портретів українських фольклористів, раритетів та реліквій народної творчості, які були зібрані працівниками інституції.

Проаналізувавши різні сторони діяльності Етнографічної комісії протягом усього періоду її існування, можна дійти висновку, що налагодження масштабної мережі кореспондентів, яка охоплювала майже усі регіони країни, тісний зв'язок Комісії з периферією, з місцевими збирачами фольклорно-етнографічного матеріалу – усе це сприяло значному піднесенню як збирацької, так і науково-дослідницької діяльності. Отримуючи численні фольклорно-етнографічні матеріали з різних регіонів, Комісія мала можливість дослідити процес розвитку української народної творчості як у загальному, так і в локальному вимірах, виявити особливості та специфіку змін, пов'язаних з побутуванням жанрових моделей в певних регіонах, з'ясувати процеси взаємозв'язку, які відбувалися під впливом взаємодії народної творчості українського народу з культурним надбанням інших етнічних груп, які мешкали на території України.

Проіснувавши понад десять років, Етнографічна комісія при ВУАН відіграла вагомую роль у процесі збирання, дослідження, збереження та популяризації народної, зокрема пісенної, творчості, ставши важливим осередком в процесі піднесення рівня науково-дослідницької праці в галузі фольклору, етнографії та краєзнавства. Завдяки титанічній праці співробітників Етнографічної комісії було закладено надійний фундамент на шляху до усвідомлення українцями національної гідності та культурної самобутності, унікальності, неповторності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Березовський І. П. Українська радянська фольклористика: Етапи розвитку і проблематика / І. П. Березовський. – К. : Наукова думка, 1968. – 352 с.

2. Борисенко В. К. Нариси з історії української етнології 1920–1930-х років / В. К. Борисенко. – К. : Унісерв, 2002. – 87 с.
3. Гуслистий К. Г. Стан і завдання розвитку етнографічної науки в Українській РСР / К. Г. Гуслистий // Народна творчість та етнографія. – 1958. – № 4. – С. 10–18.
4. Заремба С. З. Історико-краєзнавча діяльність Етнографічної Комісії ВУАН / С. З. Заремба // Народна творчість та етнографія. – 1985. – № 1. – С. 45–50.
5. Звідомлення про діяльність Етнографічної Комісії Української Академії Наук за другу половину р. 1925 // Етнографічний Вісник. – К., 1926. – Кн. 3. – С. 156.
6. Коротеньке звідомлення про діяльність Етнографічної Комісії при Українській Академії Наук // Етнографічний Вісник, 1925. – № 2. – С. 90–95.
7. Музиченко С. Біля витоків української радянської етнографії (діяльність Етнографічної Комісії ВУАН) / С. Музиченко // Народна творчість та етнографія. – 1986. – № 4. – С. 21–28.
8. Парахіна М. Б. Діяльність етнологічних наукових центрів Всеукраїнської Академії наук у 1920-х – на початку 1930-х років : автореф. дис. ... канд. історичних наук : 07.00.05 / Парахіна Марія Богданівна / Київський національний університет ім. Т. Г. Шевченка. – Київ, 2002. – 21 с.
9. Полонська-Василенко Н. Українська Академія Наук: нарис історії // Н. Полонська-Василенко. – К. : Наукова думка, 1993. – 415 с.
10. Скрипник Г. А. Етнографічні музеї України / Г. А. Скрипник. – К. : Наукова думка, 1989. – 304 с.
11. Стельмах Г. Ю. Розвиток української етнографії за роки радянської влади / Г. Ю. Стельмах // Народна творчість та етнографія, 1958. – № 2. – С. 46–57.
12. Юзефчик О. Л. Діяльність Кабінету музичної етнографії ВУАН у контексті розвитку української музичної фольклористики кінця ХІХ – першої половини ХХ століття / Юзефчик Оксана Лешиківна / Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського. – Київ, 2000. – 19 с.

УДК 78.2Р;78.27

ЦЗЕН ТАО

КАМЕРНО-ВОКАЛЬНІ ТВОРИ КОМПОЗИТОРІВ РОСІЇ НА ПОЕТИЧНІ ТЕКСТИ СТАРОДАВНЬОГО КИТАЮ У ПРОФЕСІЙНОМУ ПЕРЕКЛАДІ

У статті здійснено аналіз характеру і змісту фахового перекладу середньовічної поезії Китаю в камерно-вокальному музичному мистецтві європейських митців середини ХХ століття. Простежується його вплив на образний лад та виразову систему музичних прочитань.

Ключові слова: поезія Стародавнього Китаю, камерно-вокальна музика, професійний переклад, символістська система.

ЦЗЭН ТАО

КАМЕРНО-ВОКАЛЬНЫЕ ПРОИЗВЕДЕНИЯ КОМПОЗИТОРОВ РОССИИ НА ПОЭТИЧЕСКИЕ ТЕКСТЫ ДРЕВНЕГО КИТАЯ В ПРОФЕССИОНАЛЬНОМ ПЕРЕВОДЕ

В статье осуществлен анализ характера и содержания профессионального перевода средневековой поэзии Китая в камерно-вокальном музыкальном искусстве европейских композиторов середины ХХ века. Отслежено его влияние на образный строй и выразительную систему музыкальных прочтений.